

аспірант
Київського національного
лінгвістичного університету

КОНЦЕПТ ГРІХ В ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІЙ КАРТИНІ СВІТУ МАРІЇ ВАЛЬЄХО-НАХЕРА

Постановка проблеми. У час, коли наукова парадигма звертає все більшу увагу на антропоцентризм, актуальними стають дослідження когнітивної лінгвістики. Досліджуючи індивідуально-авторську картину, ми тією чи іншою мірою пізнаємо певні менталітетні особливості народу [1; 2; 3; 4].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для кращого розуміння індивідуально-авторської картини світу Марії Вальєхо-Нахера ми проаналізували концепт *grix* (pecado) у творах «Cielo e infierno: verdades de Dios» («Небо й пекло: правда Бога»), «De María a María» («Від Марії до Марії»), «Entre el cielo y la tierra» («Між небом і землею»), «Un mensajero en la noche» («Посланець уночі»). [9; 10; 11; 12]

Ураховуючи здійснені раніше наукові розвідки, ми вважаємо, що дослідження індивідуально-авторської картини світу Марії Вальєхо-Нахера важливе для розуміння іспанського менталітету та культури [5; 6; 7].

Постановка завдання. Метою статті є аналіз концепту *grix* в індивідуально-авторській картині світу Марії Вальєхо-Нахера.

Виклад основного матеріалу дослідження. З мегаконцепту *католицизм* ми виділили макроконцепт *католицький катехізіс*, а в ньому – концепт *grix*.

Марія пише, що немає людини чи навіть святого, котрий не грішив би. Деякі гріхи ми називаємо «грішками» («*pecadillos*»), але від цього не змінюється їхня суть. Ми не є досконалими, і наша гріховна суть не залежить ні від професії, ні від соціального походження.

«Pero también es muy, pero que muy corriente, que tal persona tuviera sus *pecados*, o *pecadillos*, como todo el mundo. Y es que a ver querido lector: ¿quien es perfecto? Ni reyes, ni mendigos, ni papas, ni médicos, ni fontaneros, ni campesinos, ni monjas, ni niños... Hasta el que nos parece el más santo de los santos, comete pecados. Fíjese si el hombre es débil que ya nace hasta con pecado, el pecado original heredado de nuestros padres» [11].

У цьому уривку реалізується когнітивна ознака «гріх від Адама і Єви». Адже за релігійною доктриною у всіх є первородний гріх.

У своїх творах Марія пише про різні види гріхів: наприклад, про ті, які церква, та й суспільство, вважають тяжкими. Так, авторка пише, що вбивство католицизм визнає найтяжчим гріхом. Суспільна мораль погоджується із цим визначенням. Але вона також пише й про аборт, який прирівнює до вбивства. Тим не менше, суспільство багатьох країн легалізує це вбивство.

«Y por eso el Catolicismo considera el asesinato como el peor de los pecados, incluyendo al aborto, que no es otra cosa sino asesinar a una criatura en plena vida y desarrollo en su forma más vulnerable» [11].

Концепт *grix* реалізується через когнітивну ознаку «свідоме порушення релігійного припису».

Але церква вважає гріхом не лише діяльність, а й бездіяльність. Так, іноді люди свідомо щось упускають чи не роблять. Часто мотивом може бути бажання не втручатися. Але Марія вважає, що вбити людину – це практично те саме, що не простягнути руку потопаючому, якщо є така можливість. Суспільство також карає за бездіяльність. І в кодексі прописані правила й відповідальність за їх порушення чи недотримання.

«Estos últimos son los *pecados de omisión*, y entre usted y yo, querido lector, los que a mí me traen frita, pues si uno se pone a pensarlo son cosa seria. Desde mi punto de vista, son los que conducen más almas al purgatorio» [11].

Як бачимо, релігійна та суспільна мораль дуже часто співпадають. Це, очевидно, є підтвердженням їхньої справдливості. У такому випадку концепт вербалізується за допомогою лексеми «гріх бездіяльності», та активізується когнітивна ознака «не робити чогось, до чого зобов'язує мораль».

Як говорить сама письменниця, раніше вона не вважала себе грішницею, але з більшим розумінням християнських цінностей вона згадала весь біль, який вона заподіяла людям, що її оточують. У наведеному прикладі актуалізується когнітивна ознака «свідоме порушення релігійного припису» з використанням лексеми «біль».

«Un infinito número de pecados, negros como una noche de tinieblas, enturbiaban e impregnaban mi alma de porquería. Percibí el dolor que en momentos de debilidad humana había provocado en otras personas y supe de inmediato...» [12].

Письменниця пише про те, як легко забути про свої гріхи й заховати їх у свідомості, але вони нагадують про себе через завдання біль. У нижченаведеному фрагменті також актуалізується когнітивна ознака «свідоме порушення релігійного припису» з використанням лексеми «біль».

«<...> y me di cuenta por primera vez de lo fácil que resulta al ser humano esconder los pecados bajo el felpudo del olvido cuando no se ha cuidado la conciencia. Sin embargo, el dolor provocado sobre la víctima y el hacerla recipiente de una maldad propia mancha su inocencia para siempre dejando su corazón proclive al tormento a causa de los recuerdos» [12].

Письменниця описує свій шлях до Бога й те, як їй відкрилися його таємниці. Вона відчула любов, яку називає вищою, але також відчула страждання від болю вчинених гріхів.

У фрагменті реалізується когнітивна ознака «свідоме порушення релігійного припису». Для реалізації цієї ознаки використано лексеми «помилка» («*error*»), «рана» («*herida*»).

«<...> momentos más esenciales que había experimentado a lo largo de mis treinta y seis años de entonces: los afectos, las heridas, los errores, los pecados, las palabras... Todo, absolutamente todo, me fue revelado: vi a mis padres, a mis amistades, las relaciones amorosas de la juventud, aquel muchacho a quien partí el corazón y a los amigos del colegio con los que pude ser cruel en una adolescencia inconsciente y egoísta...» [12].

Письменниця залишила своє серце відкритим, хоча це іноді й спричинює страждання. Марія пише, що одним із найпоширеніших її гріхів було пліткарство. До того часу, як вона «пізнала» Бога, вона вважала, що цим не робить нічого поганого й нікому не шкодить, але це було помилкою. Здавалося б, такі дрібні огріхи можуть значно ранили людину й завдати шкоди. Концепт *grix* вербалізується через лексеми «плітка», «руйнувати», реалізується когнітивна ознака «свідоме порушення релігійного припису» та «покарання за провини».

«Tenía sucia mi lengua: la maledicencia destruye vidas, corazones, seguridades, reputaciones... ¡Y qué pecado tan femenino es desparramar chismes sin piedad ni prudencia! Dios sufre con cada latigazo que damos con la lengua mientras que el demonio se encarga de ocultarnos los pésimos resultados de nuestra acción. Satanás es el gran cegador que trabaja en las tinieblas, mientras que Dios corre el velo de lo oscuro y lo llena todo de luz. Esa luz de Dios es muy poderosa, querido lector...» [12].

Такі, на перший погляд, дрібні гріхи, як критика чи пліткарство, можуть глибоко ранили людину. Сама авторка пише, що за її спиною багато таких гріхів.

«Padezco de esta manera porque durante mi vida cometía constantemente un pecado que la Justicia Divina ha considerado de enorme gravedad. Este era el pecado de la lengua. Era gran amiga de cotillear, criticar y calumniar a otras personas» [11].

У цьому уривку концепт *grix* вербалізується за допомогою лексем «пліткувати» та «критикувати» й актуалізується когнітивна ознака «свідоме порушення релігійного припису».

Як пише Марія, гріхи завдають страждань не лише тим людям, проти яких вони були вчинені, а й тим, які їх вчинили. Так, усвідомивши свої гріхи, Марія не могла витримати їх тягар. Вона просила Господа позбавити її від цього тягара. У фрагменті реалізується когнітивна ознака «нести покарання за вчинену провину».

«<...> «Jesús», le susurré con el alma emparpada en lágrimas. «Si eres Tú quien me habla o si estás presente en el rocío inmenso que me empara el alma, te ruego que me lleves ahora mismo contigo. Percibo tu infinito amor, lo palpo... No puedo soportarlo... Quítame de la vista todos estos pecados y faltas graves y tanto daño cometido...» [12].

Марія пише про те, що гріхи були шкодою, яку вона завдала іншим людям і через яку страждала сама. Концепт *grix* реалізується через лексеми «шкода».

Щоб краще зрозуміти суть гріха, Марія порівнює його з брудним камінням, яке ми несемо в наплічнику за спиною. Чим більше каміння, тим важче рухатися. І це каміння тягне на дно в прямому й переносному сенсі. Адже людина відчуває сум і депресію. Активізується когнітивна ознака «страждати від докорів сумління за негідний вчинок» за допомогою лексем та словосполучень «брудний камінь», «носити на душі» та «шкодити».

«Tal sacramento puede llevarnos al cielo tirando de golpe al río el montón de pedras sucias y embarradas que llevamos colgando en la mochila del alma; estas piedras nos agotan y dañan psicológicamente hasta hundirnos en la tristeza. Soy consciente de que los sacerdotes son también pecadores y que a veces los pecados de algunos nos han dañado, escandalizado o herido profundamente» [12].

Як бачимо з наведених уривків, людина сама себе карає за гріхи через свою совість. Письменниця пише про гріх як про болото. Диявол затягує в гріх, в якому можна застрягнути, як у болоті, а ми його помічаємо й починаємо щось робити тільки тоді, коли вже по коліна в грязюці. А це небезпечно, адже виплутатись дуже складно.

«El demonio es muy astuto y muy hábil en este sentido: hace todo lo posible para hacernos sentir cómodos y perfectos inmersos en nuestro pecado, logrando que ignoremos el barro que nos anega hasta las rodillas. Todo esto y más descubrí durante esa preciosa confesión cuando, entre sollozos, el padre O'Malley logró pulverizar mis pecados hasta arrojarlos a la nada. Eran faltas pesadas y oscuras que habían dejado una estela de gran tristeza en mi subconsciente...» [12].

У наведеному уривку концепт *grix* вербалізується лексемою «болото», актуалізується когнітивна ознака «свідоме порушення релігійного припису», «диявол», «покарання за мої провини», «нести покарання за провину, хоча через зволікання вона й видається забутою», «гріх від Адама і Єви», «не робити чогось, до чого зобов'язує мораль».

Як пише авторка, суспільство дуже часто є жорстоким і не пробачає помилок. Суспільні норми є усталеними, а ті, хто їх порушує, опиняються за межами суспільного схвалення та сприйняття. У фрагменті концепт *grix* вербалізується лексемою «не пробачати» і має швидше суспільну, а не релігійну конотацію, тому актуалізується когнітивна ознака «річ, яка відрізняється від того, що є правильним і справедливим, або й зовсім відсутня там, де повинна бути».

«La sociedad no perdona, querido lector. El trabajo conseguido durante toda una vida puede ser arduo y ético a ojos de los demás, y hacerse añicos en un segundo a causa de un traspies serio. Así es la humanidad: cruel con las faltas y envidiosa del triunfo ajeno. Hoy doy gracias a Dios por haber permitido esas grandes calumnias que me han ayudado a moldear mi carácter y a crecer en humildad» [12].

Саме релігійні приписи допомагають сформуванню сильний і вольовий характер. А іноді вони закликають іти проти течії чи усталеної думки.

Марія пише про те, що треба відповідати за свої гріхи. Іноді тягар гріхів є настільки великим, що людина втрачає здатність любити.

«No puedo amarte, Dios no me lo permite, pues en vida no amé. Aquí se paga paralelamente a lo pecado durante la vida en la tierra. En este nivel tan abismal, no sabemos amar, padecemos horriblemente y deseamos la condenación de todo humano. Pero como no estoy dentro del infierno sino en sus límites exteriores, puedo manifestarme a ti y pedirte ayuda» [11].

Концепт *grix* вербалізується за допомогою лексеми «платити», активується когнітивна ознака «нести покарання за вчинену провину». Розплатою за гріхи в житті є моральні страждання та докори сумління.

«Esto es debido a que moro en las profundidades del Purgatorio, en donde purgo mis terribles y espantosos pecados. El espectro se echó a llorar con gritos tan desesperados que nuestra religiosa pensó que alertaría a todo el convento, cosa que para su desconsuelo no ocurrió» [11].

У цьому фрагменті концепт *grix* вербалізується за допомогою лексеми «плакати», активується когнітивна ознака «нести покарання за вчинену провину». Гріхи є важким тягарем для душі людини. Після вчинення гріха часто немає іншого виходу, окрім як каятися та замолувати свою провину. Авторка описує гріх як щось брудне.

«Cuando le preguntó sobre su inesperada presencia, él le contestó que era un alma del Purgatorio y que sufría terriblemente a causa de un sucio pecado que podía haber evitado. Ahora ya no había remedio, estaba desolado, arrepentido y sin salida. Jamás alcanzaría el cielo si María Simma no le ayudaba» [11].

Ми робимо висновок, що лексема «брудний» вербалізує концепт *grix* і є допоміжною для характеристики когнітивної ознаки «свідоме порушення релігійного припису», «рідч, яка відрізняється від того, що є правильним і справедливим, або й зовсім відсутня там, де повинна бути» та «нести покарання за вчинену провину».

Висновки з проведеного дослідження. Проаналізувавши концепт *grix*, ми виокремили когнітивні ознаки «свідоме порушення релігійного припису», «рідч, яка відрізняється від того, що є правильним і справедливим, або й зовсім відсутня там, де повинна бути», «надлишок або дефект у будь-чому», «диявол», «покарання за провини», «нести покарання за вчинену провину, хоча через зволікання вона видається забутою», «гріх від Адама і Єви», «не робити чогось, до чого зобов'язує мораль».

Література:

1. Арутюнова Н.Д. Типы языковых значений. Оценка, событие, факт / Н.Д. Арутюнова. – М. : Наука, 1988. – 338 с.
2. Кубрякова Е.С. Категоризация мира: пространство и время (вступительное слово) / Е.С. Кубрякова // Категоризация мира: пространство и время. Материалы научн. конф. – М. : Диалог МГУ. – 1997. – С. 3–14.
3. Кубрякова Е.С. Краткий словарь когнитивных терминов / Е.С. Кубрякова, В.З. Демьянков, Ю.Г. Панкрац, Н.Г. Лузина. – М. : МГУ, 1997. – 246 с.
4. Попова З.Д. Очерки по когнитивной лингвистике / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – Воронеж: «Истоки», 2003. – 191 с.
5. Сидоренко І.А. Вираження фрагментів релігійних знань / І.А. Сидоренко // Науковий збірник кафедри ЮНЕСКО Київського лінгвістичного університету. Випуск 32. Київ, 2016. – С. 123–126.
6. Сидоренко І.А. Метафорична модель «релігія – це свобода» в іспаномовному художньому дискурсі / І.А. Сидоренко // Філологічні трактати. Том 7, № 4. Суми, 2016. – С. 76–81.
7. Сидоренко І.А. Репрезентація концепту «молитва» у творчості М. Вальєхо-Нахера / І.А. Сидоренко // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Випуск 19. Одеса, 2015. – С. 131–134.
8. Стернин И.А. Когнитивная интерпретация в лингвокогнитивных исследованиях / И.А. Стернин // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2004. – №1. – С. 65–70.
9. Vallejo-Nágera M. Cielo e infierno: verdades de Dios/ M. Vallejo-Nágera. (Spanish Edition) Vari Editores, S.A. Kindle Edition.
10. Vallejo-Nágera M. Un mensajero en la noche/ M. Vallejo-Nágera. (Spanish Edition) Vari Editores, S.A. Kindle Edition.
11. Vallejo-Nágera M. Entre el cielo y la tierra. Historias curiosas sobre el purgatorio / M. Vallejo-Nágera. (Spanish Edition) Vari Editores, S.A. Kindle Edition.
12. Vallejo-Nágera M. De María a María: Puerta del Cielo / M. Vallejo-Nágera. (Spanish Edition) Vari Editores, S.A. Kindle Edition.

Анотація

І. СИДОРЕНКО. КОНЦЕПТ ГРИХ

В ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКІЙ КАРТИНІ СВІТУ МАРІЇ ВАЛЬЄХО-НАХЕРА

У статті наведено структуру мегаконцепту «Католицизм». Проведено аналіз концепту гріх та засобів його реалізації у творчості Марії Вальєхо-Нахера.

Ключові слова: когнітивна лінгвістика, концепт, гріх.

Анотация

И. СИДОРЕНКО. КОНЦЕПТ ГРЕХ

В ИНДИВИДУАЛЬНО-АВТОРСКОЙ КАРТИНЕ МИРА МАРИИ ВАЛЬЕХО-НАХЕРА

В статье приведена структура мегаконцепта «Католицизм». Проведен анализ концепта грех и средств его реализации в творчестве Марии Вальєхо-Нахера.

Ключевые слова: когнитивная лингвистика, концепт, грех.

Summary

I. SYDORENKO. THE CONCEPT OF SIN

IN THE INDIVIDUAL AUTHOR'S WORLD PICTURE OF MARIA VALLEJO-NAJERA

In the article there is presented the structure of megaconcept Catholicism. There is made an analysis of the concept of sin and ways of its implementation in the works of Maria Vallejo-Najera.

Key words: cognitive linguistics, concept, sin.